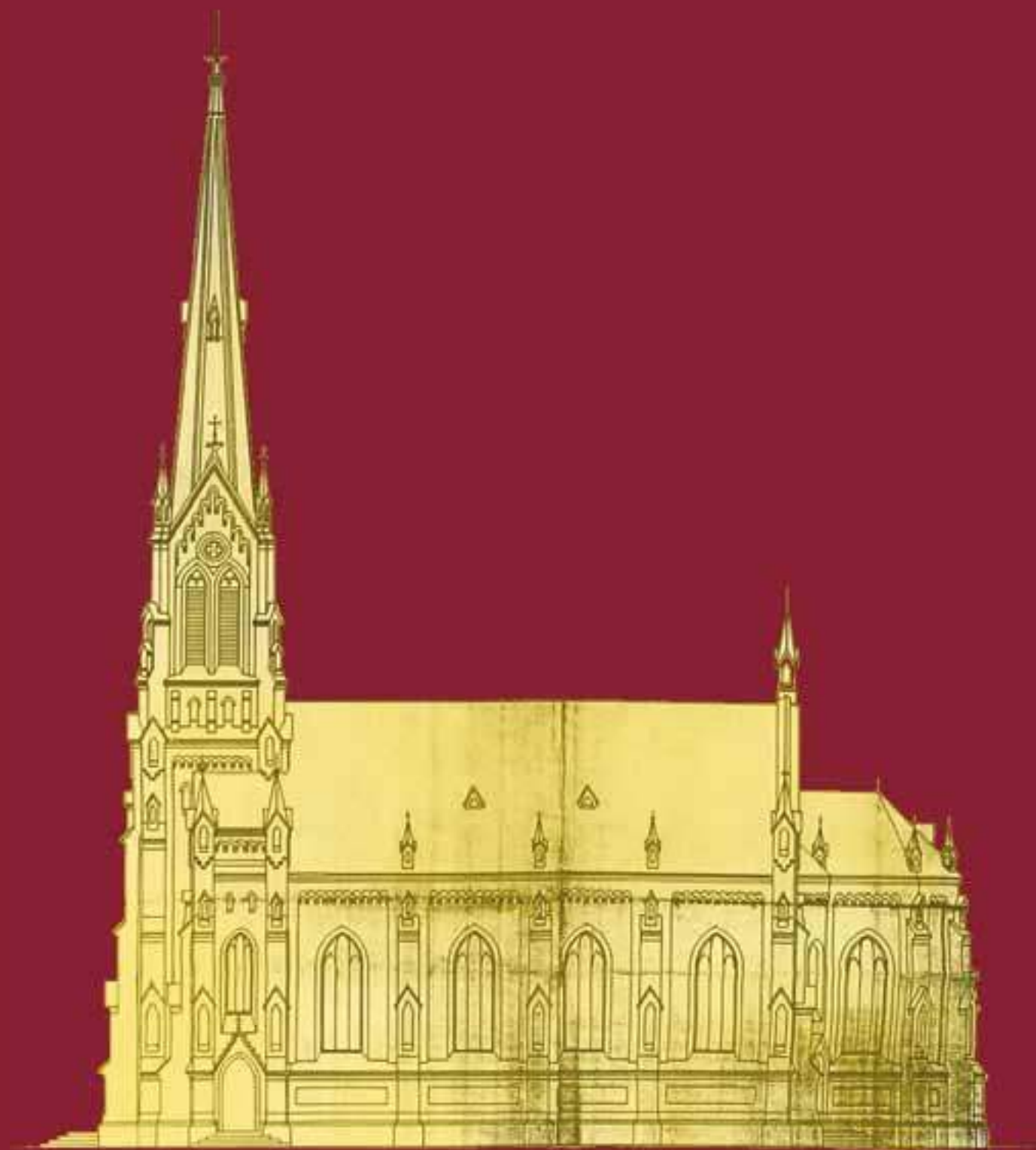

KUR MELSTASI BIRŠTONE

MALDOS NAMAI BIRŠTONE NUO XVI IKI XX A.

ISBN 978-609-95010-7-9

Nuoširdžiai dėkojame visiems, padėjusiems išleisti šį leidinį:

Už archyvinės nuotraukos p. Almantui Miliauskui

Už konsultacijas bažnyčios istorijos klausimais p. Romai Zajančkauskienei

Už iliustracijų paruošimą p. Andriui Lik ir p. Erlandui Volodkai

Už maketavimą p. Rositai Dargienei

Sudarytoja: Henrieta Miliauskienė

Nuotraukos: G. Česonio, P. Gudyno restauravimo centro, K. Lazausko,
H. Miliauskienės ir V. Valužio

Viršelyje panaudoti fragmentai iš Birštono bažnyčios projekto (LVIA)

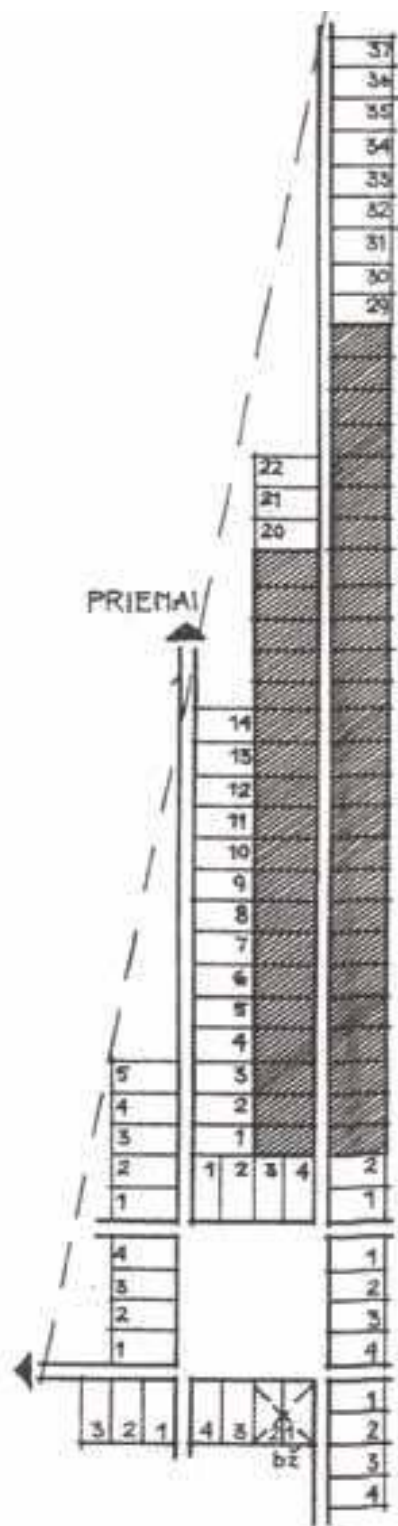
Pirmasis leidimas 2009 m.

Kur melstasi Birštone. Maldos namai Birštone nuo XVI a. iki XX a.

Tiražas 1000 egz.

Leidėjas Birštono turizmo informacijos centras

Spausdino "Arx Baltica" spaudos namai, Kaunas

Birštono schema pagal 1578 m. inventorių (sudar. A. Miškinis)

2009 m. Birštono Šv. Antano Paduviečio bažnyčia švenčia 100 metų pastatymo jubiliejų, tačiau įvairių konfesijų religinis gyvenimas čia prasidėjo kur kas anksčiau.

Katalikiškosios Birštono bažnyčios įsikūrimo aplinkybės nėra aiškios. Manoma, kad 1529 m. bažnyčia jau buvo, nes Birštonas vadinamas miestu. Tačiau XVI a. karališkojo Birštono dvaro laikytojai nepasižymėjo katalikišku uolumu, todėl bažnyčia nyko. Nežinomas nei jos fundatorius, nei fundacijos data. Istorikės R. Ragauskienės nuomone, tikėtina, kad bažnyčia Birštone atsirado Žygimanto Senojo laikais, galbūt šio valdovo iniciatyva.

Tuometinių miestelių gyvenime bažnyčia atliko gana svarbų vaidmenį. Pastačius šventovę, gyvenvietėje atsirasdavo turgūs, susidarydavo palankesnės sąlygos prekybai tarpti, apsigyventi amatininkams. Birštonas tuo metu plėtėsi pagal linijinį planą, kurį sudarė viena gatvė iš dvaro į Prienus. Prasidėjus valakų reformai, matuojant valakus Trakų kunigaikštystėje, Birštonas buvo suplanuotas pagal standartinę stačiakampę schemą. Senoji gyvenvietė palikta be pakeitimų, o į pietus bei pietryčius nuo jos laisvoje teritorijoje numatyta kvadratinė aikštė ir lygiagrečiai su senąja gatve nauja gatvė su sklypais. Taigi senoji gyvenvietė buvo organiškai įjungta į formuojamą naują miestelį. Tokiu būdu atsirado nebūdinga turgaus aikštės padėtis: ji buvo numatyta ne suplanuotos teritorijos geometriniam centre, bet pietiniame gyvenvietės pakraštyje. Aikštės pietinėje pusėje buvo palikti du sklypai bažnyčios statybai.

Padėtis religiniame Birštono gyvenime pasikeitė, kai miestelij XVII a. pradžioje perėmė uolūs katalikai Kasparas Horvatas ir jo žmona Kotryna Užali. 1609 m. rugpjūčio 13 d. Vilniuje karalius Zigmantas Vaza patvirtino vengrų sutuoktinių fundaciją, kurioje kalbama apie parapijinės Šv. Trijų Karalių ir Šv. Kotrynos kankinės bažnyčios statybą Prienuose bei bažnyčios atstatymą Birštone. Antrojoje fundacijos* pastraipoje užsimenama, kad Birštono bažnyčia tuomet buvo beveik visai sugriuvusi: *„ad ecclesiam iam quidem collapsa in Bersztany“*. Vilniaus vyskupo Benedikto Vainos nutarimu vengrų sutuoktinių funduota atstatomoji Birštono bažnyčia turėjo tapti Prienų bažnyčios filija**. Medinė ir, matyt, nedidelė apie 1643 – 1644 m. vengrų sutuoktinių pastatyta bažnyčia Birštone išstovėjo iki lemtingų XVII a. vidurio karų. 1655 m. tiek rusai, tiek švedai negrįžtamai suniokojo jos pastatą. Apie bažnyčios atstatymą ar kokią nors panašią veiklą negirdėti iki pat XVIII a. pabaigos. Iki to laiko birštoniečiai kreipdavosi į kaimynines Prienų, Punios, nuo 1674 m. Balbieriškio bažnyčias.

***Fundacija (iš lot. „fundatio“ – įkūrimas, įsteigimas) – turto užrašymas visuomenės naudai; visuomenei naudingos įstaigos įsteigimas savo lėšomis**

**** Filija (iš lot. „filia“ – dukterė arba lot. „filius“ – sūnus) – atskiras parapijinės katalikų bažnyčios padalinys, neretai geografiškai esantis kitoje vietovėje. Joje paprastai aukojamos Šv. Mišios, bet neteikiami Krikšto, Santuokos sakramentai bei kiti patarnavimai.**

Karai su Švedija buvo pražūtingi ne tik atskiriems miestų pastatams, bet ir ištisiems jų kvartalams – išnyko ištisos gatvės ne tik pakraščiuose, bet ir centre, daug kur ištuštėjo ir liko be pastatų nemaži plotai. Sunykus prekybai, kai kur buvo panaikintos turgaus aikštės. Dar 1677 m. Birštone buvusi keturkampė aikštė XVIII a. pirmojoje pusėje taip pat išnyko.

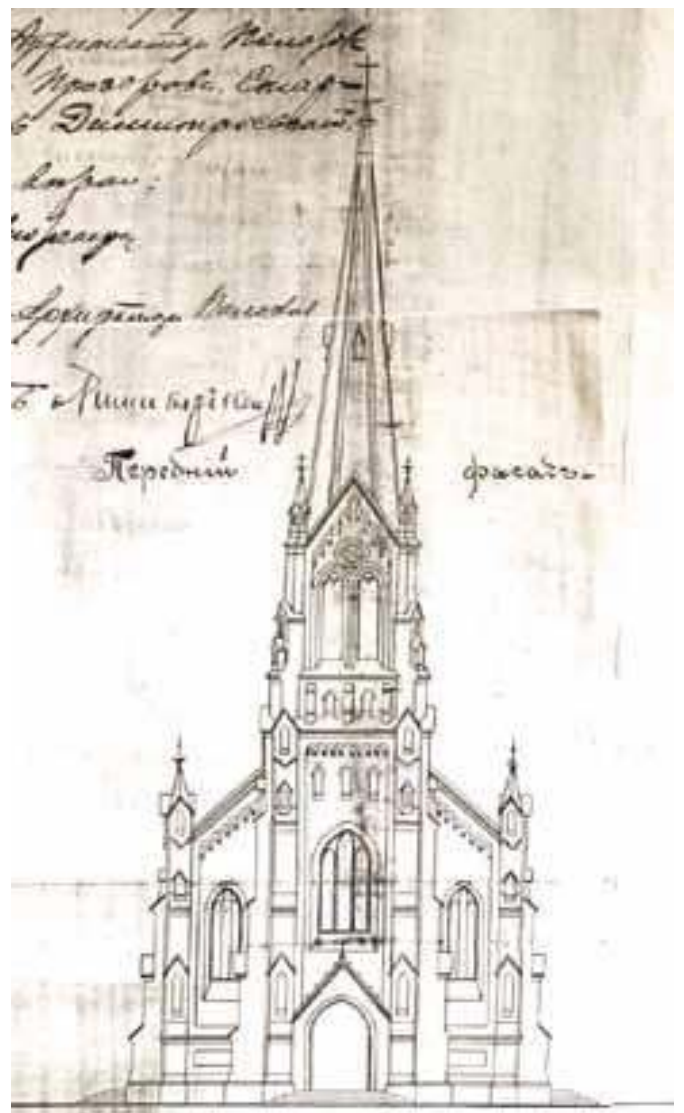
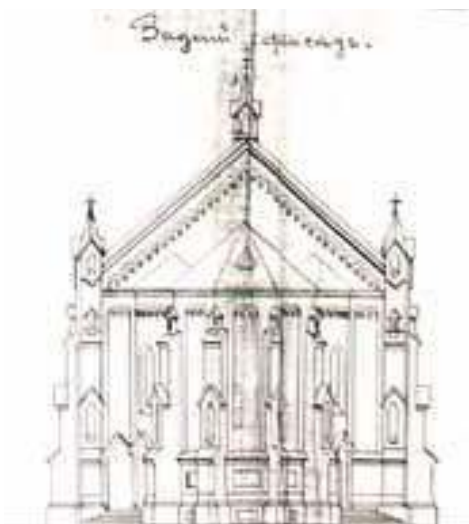
1787 m. statyta šv. Apaštalo Tado bažnyčia (fragmentas, LMAB RS)

XIX a. Birštono panorama su šv. Apaštalo Tado bažnyčia (LMABRS)

* Apsidė (iš gr. „apsis“ kilm. „apsidos“ - lankas, skliautas) - išsikišusi pusapvalė ar daugiakampė kulto pastato dalis, dengta puskupoliu arba puskliaučiu

Bažnyčios projekto fragmentai (LVIA)

Trečioji nedidelė medinė Šv. Apaštalo Tado bažnyčia su bokšteliu Birštone iškilo tik 1787 m. Iki XX a. pradžios miestelio centre, šiandieninės J. Basanavičiaus aikštės teritorijoje, stovėjusi bažnyčia iškilo Prienų seniūno Kazimiero Sapiegos rūpesčiu. Senosiose graviūrose gana aiškiai matyti į Nemuno upę atgręžta bažnyčios apsidė*.

Nors Panemunio teritorija aplink Birštoną ilgą laiką buvo viena lietuviškiausių valdų LDK istorijoje, atskirais istoriniais periodais, dažniausiai dėl politinių aplinkybių ir šioje bendruomenėje apsigyvendavo svetimšaliai. Tautybė neretai lėmė religines asmens pažiūras. Nuo XVI a. pradžios laipsniškai daugėjo slavų – maskvėnų ir rusėnų, nors duomenų apie cerkvių kūrimąsi senajame Birštone XVI – XVII a. nėra.

XIX a. viduryje Lietuvoje ypač sustiprėjo rusifikacija, tad Birštono centre (šiandieninėje J. Basanavičiaus aikštėje), kaip ir daugelyje miestelių, buvo pastatyta Šv. Panteleimono cerkvė, Kauno Šv. Aleksandro Neviškio katedros filija. Tačiau cerkvė neilgai stovėjusi.

Birštono šv. Panteleimono cerkvė, nugriauta apie 1925 m. (A. Miliausko arch.)

1923 m. birželio 23 d. Naujosios Ūtos parapijos klebonas išsiuntė prašymą Atstatymo komisariatui leisti pirkti Birštono cerkvės pastatą naujosios parapijos reikmėms: *„Naujai įsikūrusi Naujojoj Utoj Katalikų parapija likšiol netur savo bažnytėlės. Kadangi Birštone yra Cerkvute, pastatyta vien rusifikacijos tikslams ir nėra nė mažiausios vilties, kad ji būtų kada nors pravoslavams Birštone reikalinga, tas išeitų Valstybei į sveikatą: nes nereiktų pastatymui naujos bažnyčios aikvoti miško, neturtingiems parapijiečiams (didžiumoje daržininkams ir mažžemiams) sumažėtų darbo ir išlaidų ir greitu laiku stotų bažnytėlė, už ką visuomene savo valdžiai tikrai būtų dėkinga“*. 1924 m. sausio 25 d. *„medinis Birštono cerkvės trobesys nukėlimui“* už 4000 litų buvo parduotas Naujosios Ūtos katalikų parapijai.

Senąjį Birštoną savitai palietė visai Lietuvai būdingos žydų migracijos ypatybės. Žydai į Lietuvą pradėjo keltis XVII a. viduryje iš Vakarų Europos dėl ten vykstančių karų, vėliau - iš Ukrainos, bėgdami nuo kazokų. Jų atsikėlimu buvo suinteresuoti miestelių savininkai ar laikytojai, rūpinęsi gyventojų skaičiaus, o tuo pačiu ir mokesčių iš jų didėjimu. Į Panemunio teritoriją žydai, kaip ir kitur daugiausia plūstelėjo kaip tik XVII a. pabaigoje, po patirtų demografinių nuostolių. Tačiau skirtingai nei didžiojoje Lietuvos dalyje, Birštone šios tautybes atstovų buvo išskirtinai nedaug. Vidutiniškai XVIII a. pabaigoje LDK miestuose ir miesteliuose žydai sudarė apie 20 – 25 procentus, o kai kur – net pusę visų gyventojų. Išimtimi tapo Birštonas, kadangi žydai pirmiausia kūrėsi urbanistiniuose centruose, o labiau į kaimą panašėjančiame Birštono miestelyje ir jo apylinkėse XVIII a. pabaigoje galėjo ir iš viso nebūti ar labai nedaug žydų, juolab kad smuklių tinklas – pagrindinė žydų darbo vieta – Birštone buvo ganėtinai retas. Tad nenuostabu, kad Birštone nebuvo ir žydų maldos namų.

XVI a. 4 – 5 – jame dešimtmetyje Lietuvą pasiekė pirmoji reformacijos banga – liuteronybė. Nors vienas pirmųjų šių pažiūrų – Abraomas Kulvietis buvo kilęs kaip tik iš Kauno pavieto, tačiau tam pačiam pavietui priklausančio senojo Birštono nedomino imančios plisti evangelistų liuteronų mintys. Birštono miestelis ir dvaras – priklausė valdovui. Tuo tarpu XVI a. pabaigoje, kai Lietuvoje savo veiklą itin išplėtė evangelikai reformatai, jų bažnyčios veikė daugiausia savivaldą turinčiuose didesniuose miestuose, didelių privačių valdų centruose – miesteliuose ar besikuriančiose miestelio tipo gyvenvietėse. Birštonas nepriklausė nė vienam nurodytam centro tipui, todėl liuteronų čia būta labai nedaug.

Taigi bene vieninteliu Birštono religinio gyvenimo centru buvusi katalikų bažnyčia, kuri labai sustiprėjo XIX a. pabaigoje. 1899 metais į Birštoną atvyko klebonauti karmelitų kunigas Albertas Rubša OC (1829 -1904). Caro valdžiai Vilniuje uždarius karmelitų vienuolyną, A. Rubša išvyko iš Vilniaus į Nemunaitį, o netrukus tapo Birštono klebonu. Kunigas A. Rubša, matydamas vis didėjančius poilsiautojų srautus, jautė būtinybę perstatyti medinę bažnyčią, nors tuo metu vis dar galiojo ribojimai naujų bažnyčių statybai, kurie atsirado po 1863 metų sukilimo. Žemaičių, Seinų ir Vilniaus vyskupijose generalgubernatorius Muravjovas uždraudė katalikų bažnyčių statybą ir netgi remontą. Draudimas galiojo iki 1897 metų. Tačiau ir jį atšaukus visišką laisvės statyboms nebuvo. Leidimus naujų bažnyčių statybai vyskupijos privalėjo suderinti su gubernijų statybos skyriais. Šie reikalavo, kad statybų organizavimui ir lėšų naudojimo kontrolei būtų sudaromi statybos komitetai, kad būtų aiškiai ir tiksliai nurodomi lėšų statybai šaltiniai. Gaunamų lėšų rinkimui ir išlaidų kontrolei įvestos privalomos parapijų išlaidų knygos.

**Prie Birštono bažnyčios (A. Mi-
liausko arch.)**

*** Neogotika - XVIII a. vid. - XX a. pr. architektūros ir taikomosios dekoratyvinės dailės kryptis; būdinga laisvas gotikinių formų ir konstrukcijų interpretavimas, dinamiškumas, antikiniai ir orientalistiniai elementai**

****gotika - (pagal germanų genčių gotų pavadinimą) XII - XVI a. Europos dailės ir architektūros stilius; būdinga pastatų karkasinė konstrukcija, smailios arkos, vertikalus erdvės suskaidymas, religinė tematika, realistiniai elementai**

Per 34-ius bažnyčių statybos draudimo metus keitėsi architektūros stiliai, atsirado naujos technologijos. Kai bažnyčių projektavimas buvo nutrauktas, Lietuvoje vyravo romantizmo architektūra, pasireiškusį susižavėjimu viduramžių stiliais ir liaudies meno reiškiniais. Panaikinus bažnyčių statybos draudimą buvo sugrįžta į tą patį tašką, todėl Lietuvos naujų bažnyčių architektūroje vėl atgimė neogotika*. Aukšti, į dangaus mėlynę kylantys neogotikinių bažnyčių bokštai išreiškė dvasios pakilimą, pergalę prieš blogį ir prievartą. Atgavus teisę statyti, visą kraštą buvo apėmęs tikras naujų bažnyčių statybų entuziazmas. Iki Pirmojo pasaulinio karo pradžios Žemaičių ir Vilniaus vyskupijose pastatyta ar pradėta mūryti 150 mūrinių bažnyčių; daugelis jų buvo neogotikinės. Architektūros tyrinėtojų nuomone, Lietuvos neogotika nėra viduramžių gotikos** tąsa, tai nauja stilinės architektūros vystymosi pakopa. Neogotikinės bažnyčios dydžiu ir formomis kontrastingai išsiskirdavo to laiko smulkių mažaaukščių namų pristatytų miestelių aplinkoje.

XX a. Birštono panorama su šv. Antano Paduviečio bažnyčia (A. Miliausko arch.)

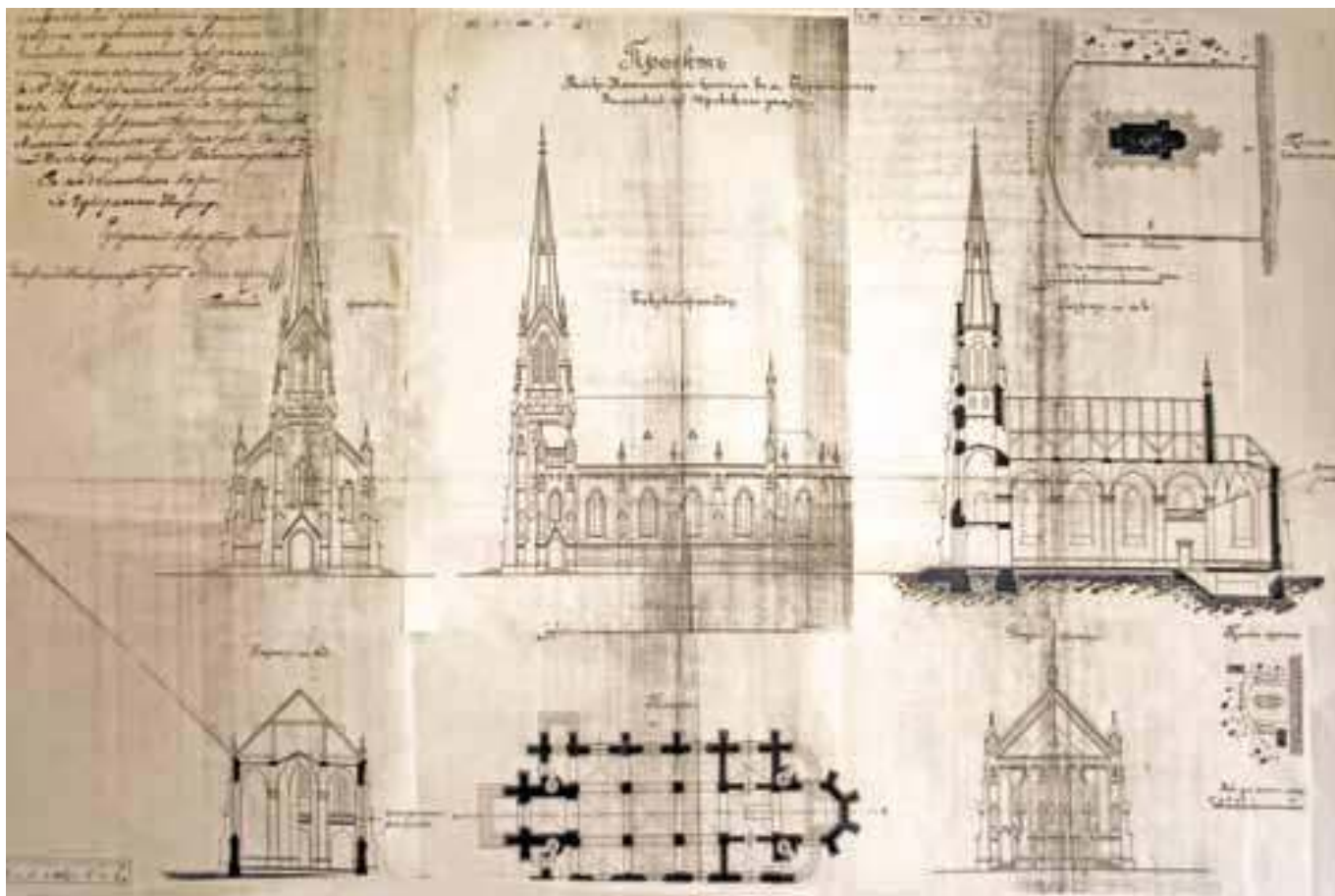
Neogotikos plėtrą skatino ir Katalikų Bažnyčios vadovai, su baime ir nerimu stebėję modernizmo įsigalėjimą mene. Popiežius Pijus IX (1846–1878) laiške menininkams (*Potestas tenebrarum, 1873*) skatino atgaivinti krikščioniškojo meno pradus, įkvėpimo semtis iš senosios dailės pavyzdžių. Popiežius sustabdė Romos kurijos ceremonijų meistro parengto prieš neogotiką architektūroje nukreipto rašto įsigaliojimą ir taip ilgam įtvirtino neogotiką kaip XIX a. paskutinio ketvirčio Katalikų Bažnyčios teigtiniausią architektūros stilių.

Ne išimtis buvo sprendimai, susiję su Birštono bažnyčios statyba. Kunigas A. Rubša, kaip kad reikalavė tų laikų gubernijos įsakai, naujosios bažnyčios statybai subūrė statytojų komitetą iš įtakingų Prienių ir Birštono žmonių. 1900 m. buvo pasirinktas architekto Vaclovo Michnevičiaus mūrinės neogotikinės bažnyčios projektas. Daugiau kaip trisdešimt metų arch. V. Michnevičius buvo laikomas autoretingiausiu bažnyčių statytoju. Šiuo metu jau neabejojama dėl 27 V. Michnevičius bažnyčių projektų autorystės. Kartais vienos bažnyčios projektą labai mažai pakeitęs, V. Michnevičius pateikdavo kitai bažnyčiai statyti. Taip buvo padaryta ir Birštono bažnyčios projekto atveju. Bažnyčios projekto aiškinamajame rašte architektas rašė, kad šio pastato skliautų, arkų, piliorių* ir sienų matmenys yra tokie, kaip Nemunaičio bažnyčios (Alytaus r.). Abu pastatai vienodo dydžio, jų konstrukcijos analogiškos. Labai panašiai sukonstruoti ir fasadai, tik statant Birštono bažnyčią jie gerokai pakeisti.

Birštono kurorto parkas ir bažnyčia (A. Miliausko arch.)

* **Piliorius** (iš isp. „pilar“ – stulpas) – keturkampė arba daugiakampė atrama, stulpas; kaip ir kolona, kai kada turi bazę, kapitėlį; remia perdangą ir skliautus, skaido erdvę

Bendras archyvinis bažnyčios projektas (LVIA)

**Bažnyčios interjeras (A. Mi-
liausko arch.)**

*** Konsekracija (iš lot. „consecratio“ – pašventinimas) – bažnyčios, altoriaus, varpų, liturginių indų pašventinimas**

Nusprendus statyti naująją šventovę, senosios Birštono Šv. Apaštalo Tado bažnyčios medinis pastatas 1902 m. birželio 16 d. buvo parduotas iš varžytinių už 550 rublių, o jos vietoje pastatyta laikina koplyčia su varpine. Kertinis naujosios bažnyčios akmuo buvo padėtas 1903 m. Netrukus mirė kunigas A. Rubša. Jo pradėtus statybos darbus 1904 m. perėmė kunigas Jonas Karvelis. Statybos darbų priežiūrą vykdė architektas Edmundas Emilijonas Frykas. Specialiai Birštono bažnyčios statybai greta miestelio buvo pastatyta plytinė, kuri pagamino beveik 570 tūkst. plytų naujai šventovei. 1909 m. naujoji bažnyčia konsekruota* Šv. Antano Paduviečio titulu. Tai neogotikinė 11 sieksnių (23 m) ilgio, 6 sieksnių (13,84 m) stačiakampė trinavė bažnyčia su skliautuotomis lubomis ir mozaikinėmis grindimis iš akmens plokščių.

Manoma, kad bažnyčios statybą daugiausiai parėmė pasiturintys kurorto poilsiautojai ir gyventojai. Siekiant pritraukti lėšas bažnyčios statybai buvo išleistos keturios labdaros ženklų knygelės su 2 kapeikų vertės ženklais, vadinamosiomis „plytelėmis“, taip pat rengti šokių vakarai, trys labdaros koncertai.

Bažnyčios įrangos elementai – trys altoriai, sakykla, vargonų prospektas, keturios klausyklos, suolai, zakristijos baldai – atkartoja architektūroje įkūnytas neogotikos formas ir sudaro stilingą ansamblį. Visus įrangos elementus apie 1910 m. sukūrė žinomas to meto meistras Adomas Karalius.

Dydžiu ir grožiu išsiskiria Didysis altorius. Dekoratyviu vimpergu* išryškintame altoriaus pirmojo tarpsnio centre patalpintas Stanislovo Gobiatos ant lentos tapytas Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos atvaizdas su aptaisiu, kurį bažnyčiai padovanojo Zofija Fedaravičienė. Tam tikromis progomis jis ant viršaus būdavo užleidžiamas dailininko Nikodemo Silvanavičiaus tapyta drobe „Šv. apaštalas Judas Tadas“ (1910 m.). Altoriaus tarpsnio šonuose tarp kolonų pastatytos serijinio darbo, ryškios polichromijos skulptūros „Šv. Petras“ ir „Šv. Paulius“. Antrąjį altoriaus tarpsnį sudaro trys koplytėlės, kuriose patalpintos angelų su žvakidėmis skulptūrėlės, o viršutinėje, centrinėje – kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra.

Šoninių Švč. Jėzaus širdies (kairėje) ir Šv. Antano (dešinėje) altorių pirmuosiuose tarpsniuose yra S. Gobiatos ant drobės tapyti pakeliami paveikslai „Šv. Izidorius“ ir „Šv. Agota“. Pastarąjį bažnyčiai dovanojo ta pati Z. Fedaravičienė. Kairiojo altoriaus antrajame tarpsnyje patalpinta dar XVIII a. bažnyčių puošęs paveikslas „Šv. Juozapas su Kūdikėliu“, o dešiniajame – „Šv. Jurgis“.

Be šių paveikslų bažnyčioje dar kabo Čenstachovos Marijos paveikslas ir Palaimintojo Jurgio Matulaičio portretas.

Labdaros ženklų knygelė skirta Birštono bažnyčios statybai (A. Miliausko arch.)

*** Vimpergas (iš vok. „Wimberg“)**
- gotikinės architektūros dekoratyvinis elementas: trikampis, paprastai azūrinis, skydas virš lango, durų

„Šv. Juozapas su Kūdikėliu“ (H. Milliauskiénės nuotr.)

N. Silvanavičiaus „Šv. apaštalas Judas Tadas“ (P. Gudyno restauravimo centro nuotr.)

Šv. Antano Paduviečio altorius (H. Milliauskiénės nuotr.)

Ant skardos tapytos senosios kryžiaus kelio stotys, kurios kadaise puošė Šv. Apaštalo Tado bažnyčią, buvo atiduotos Jiezno šventovei, o Birštono bažnyčioje pakabintos serijinės gamybos stotys, pagamintos Lenkijoje.

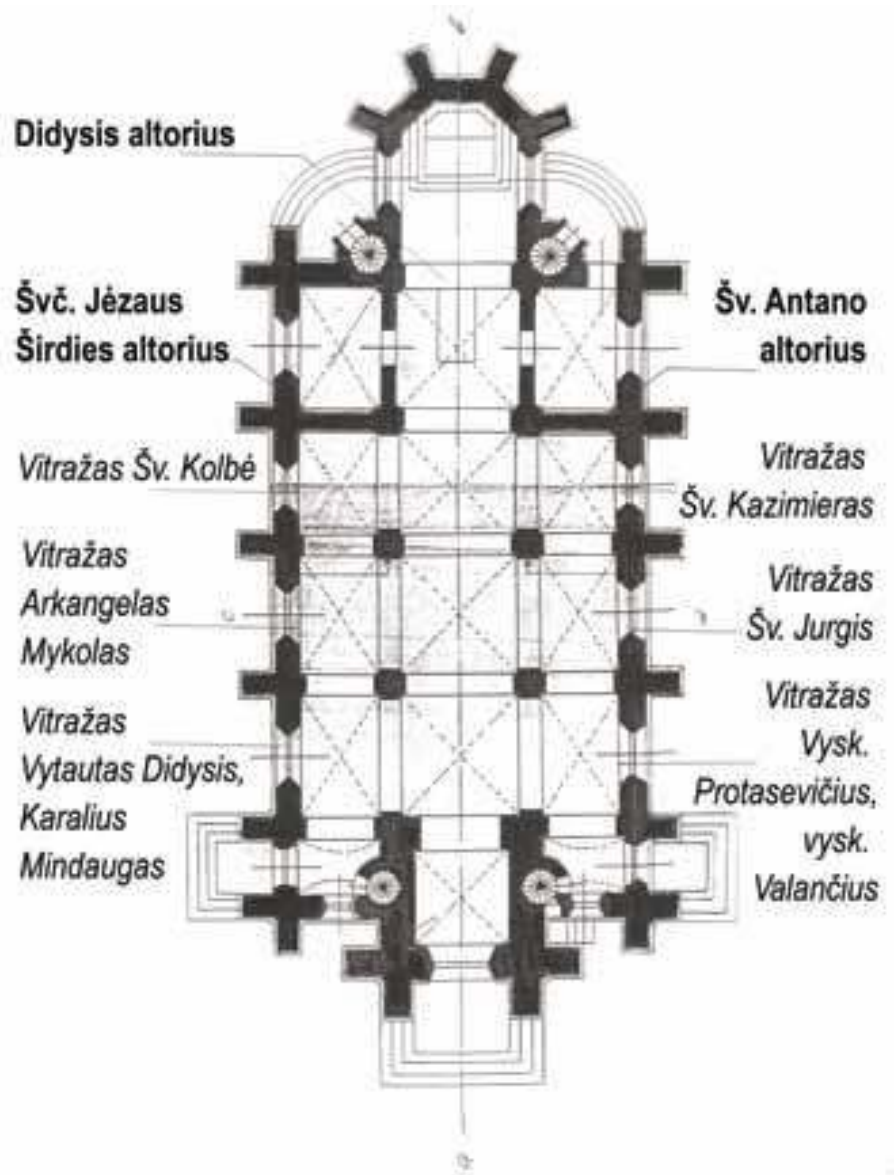
Čenstachovos Marijos paveikslas (H. Milliauskiėnės nuotr.)

Bažnyčios interjeras (V. Valužio nuotr.)

Bažnyčios vargonų prospektas (H. Miliauskiėnės nuotr.)

Bažnyčios vargonus apie 1908 m. pastatė gerai žinomas to meto vargonų meistras iš Kauno Jonas Garalevičius. Dauguma instrumento metalinių vamzdžių fabrikiniai, įvairios griežyklos dalys, kaip dažna Lietuvoje XIX a. pab. – XX a. pr. pirkti Vokietijoje, mediniai vamzdžiai bei dauguma mechanikos įrengimų daryta Lietuvoje. 1959 m. vargonus kapitališkai remontavo Stanislovas ir Liudvikas Černiauskai, o 1999 m. vargonus restauravo vargonų meistras Laimonas Pikutis iš Vilniaus.

Bažnyčios planas (A. Lik piešinys)

V. Švarlio vitražas (H. Miliauskienės nuotr.)

Bažnyčių puošia įspūdingi vitražai. Tuometinės bažnyčios kunigas Mykolas Marijonas Petkevičius 1984-1986 metais, pasitelkęs žymų Lietuvos vitražistą Vytautą Švarlį ir dailininką Andrių Giedrimą, įamžino Lietuvos krikšto 600 metų (1387 m.) ir Šv. Kazimiero, Lietuvos Globėjo, 500 mirties (1484 m.) sukaktis. Vitražuose pavaizduoti Lietuvos krikštytojai – Vytautas Didysis (1386) ir karalius Mindaugas (1251 m.), vyskupai Motiejus Valančius ir Valerijonas Protasevičius (XVI a. Lietuvos švietėjas), arkangelas Mykolas, Šv. Jurgis, Šv. Maksimilijonas Kolbė (XX a. kankinys) ir Šv. Kazimieras.

Grakščių neogotikos formų plytų mūro statinys pagrindiniame fasade turi keturių tarpinių 16 sieksnių (34 m) aukščio bokštą, į kurį buvo įkeltas 1911 m., tikriausiai Lenkijoje, nulietas varpas. Didelis varpas buvo pašventintas kunigo Jono Karvelio garbei. Tačiau po trejų metų šis varpas buvo išvežtas į Trakus. 1994 metais bažnyčios bokšte suskambo trys nauji Graikijoje liejinti varpai. Vienas jų dedikuotas arkivyskupui Teofilui Matulioniui, antrasis – kun. Marijonui Mykolui Petkevičiui atminti, o trečiasis – visų Lietuvos kunigų garbei.

Šv. Antano Paduviečio kopytstulpis (H. Miliauskienės nuotr.)

Šv. Antano Paduviečio bažnyčia (V. Valužio nuotr.)

Priekinę šventoriaus pusę juosia Vloclavike (Lenkija) nulieta metalinė tvora su metaliniais vartais.

Šventoriaus vartai (V.Valužio nuotr.)

Bažnyčios šventoriuje stovi kelios medinės skulptūros – senas tradicinis kryžius, Šv. Antano Paduviečio kopyltstulpis, dedikuotas bažnyčiai ir Birštono kurortui, šventusiam 150 metų jubiliejų (skulptoriai prieniečiai A. Sakalauskas, J. Černevičius, kalvis Z. Sakalauskas (1996 m.)), tautodailininko K. Pranculio padaryta kopyltstulpio Sopulingoji Marija kopija (2008 m.); originalas buvo pastatytas kunigo M. M. Petkevičiaus iniciatyva ir dedikuotas tremtinių motinoms. Iki šių dienų išliko senojo kopyltstulpio Marijos skulptūra, kuri dabar eksponuojama ant bažnyčios apsidės sienos. Šventoriuje taip pat stovi A. Gabrilevičiaus sukurtas stogastulpis su Rūpintojėliu, skirtas „Birštono bažnyčios 70 metų sukakčiai prisiminti“ (1979 m.).

Stogastulpis su Rūpintojėliu (H. Miliauskienės nuotr.)

Šv. Antano Paduviečio bažnyčios kunigai

1899 - 1904 Albertas Rubša, vienuolis karmelitas

1904 - 1918 Jonas Karvelis

1918 - 1928 Tadas Akstinas

1928 - 1932 Pranas Gaidamavičius

1932 - 1938 Pranas Cibulskis

1938 - 1951 Kazimieras Meškėnas

1951 - 1957 Jonas Jonys

1959 - 1962 Vytautas Sidaras

1962 - 1969 Vytautas Melkūnas

1969 - 1987 Marijonas Petkevičius

1987 - 1989 Zigmas Gustainis

1989 - 1992 Gediminas Tamošiūnas

1992 - 1992 Robertas Rumša

1992 Jonas Dalinevičius

Koplytstulpis "Sopulingoji Marija" (H. Miliauskienės nuotr.)

Bažnyčioje švenčiami Šv. Antano Paduviečio, Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės, Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos atlidai, vyksta sakralinės muzikos koncertai.

Šv. Antano Paduviečio atlidai
(K. Lazausko nuotr.)

Literatūros sąrašas:

1. Baužienė M., (2007.). *Lietuvos neogotika ir vienas iš jos kūrėjų architektas Karlas Eduardas Strandmannas*. Archiforma. Nr. 3
2. Birštono bažnyčios varpai. Peržiūrėta 2009, birželis 18, adresu www.vargonai.lt/birstonas.htm
3. *Birštono sakralinis muziejus.*, [sudar., Zajančkauskienė R.], (2005). Birštono muziejus
4. Birštono Šv. Antano Paduviečio bažnyčia. Peržiūrėta 2009, birželis 18, adresu www.panoramas.lt/m_katalog.php?p_id=869&lg=2
5. Česnulis V., *Perlojos bažnyčia.*, Peržiūrėta 2009, birželis 18, adresu www.voruta.lt/archyvas/47/630
6. *Kaišiadorių vyskupija ir jos sakralinis paveldas.*, [sudar., Poligienė S.], (2006). Vilnius : Savastis.
7. Kamuntavičienė V., (2006.). *Kauno dekanato bažnyčių raida XV–XVII a.*. Lituania. T. 68. Nr. 4, p. 1–22
8. Laukaitytė R., (2001.). *Lietuvos stačiatikių bažnyčia 1918 – 1940 m. Kova dėl cerkvių.* Lituania. Nr. 2(46), p. 15–53
9. *Lietuvos architektūros istorija. Nuo seniausių laikų iki XVII a. vidurio*, I t., [red. kolegija: Minkevičius J., Baršauskas J., Čerbulėnas K., Jankevičienė A., Miškinis A.], (1988). Vilnius: Mokslas
10. *Lietuvos architektūros istorija. Nuo XVII a. pradžios iki XIX a. vidurio*, II t., [red. kolegija: Čerbulėnas K., Jankevičienė A., Levandauskas V., Miškinis A., Zubovas V.], (1994). Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidykla
11. *Lietuvos architektūros istorija. Nuo XIX a. II-ojo dešimtmečio iki 1918 m.*, III t., [red. kolegija: Jankevičienė A., Levandauskas V., Lukšionytė – Tolvaišienė N., Miškinis A.,], (2000). Vilnius: Savastis
12. LMAB, RS, f. 79 – 134
13. LVIA, f. 382, ap. 1, b. 2082, l. 3 - 5
14. LVCA, f. 1622, ap. 4, b. 876, l. 1-5
15. Michnevičius Vaclovas. Peržiūrėta 2009, birželis 18, adresu www.kaisiadoriumuziejus.lt/index.php?id=62&mid=11&iid=43&who=menu
16. Ragauskienė R., (2004.). *Karališkojo Birštono praeitis. Istorinė raida iki XIX a.*. Vilnius: Petro ofsetas
17. *Tarptautinių žodžių žodynas.* [sudar., Bendorienė A. ir kt.], (2001). Vilnius: Alma Littera
18. Teofilus Matulionis. Peržiūrėta 2009, birželis 18, adresu www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=233
19. Zajančkauskienė R., (2009 birželio 6 d.). *Birštono Šv. Antano Paduviečio bažnyčiai – 100 metų.* Gyvenimas Nr. 44, p. 5

ISBN 978-609-95010-7-9